

ХМЕЛЬНИЦЬКА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ
ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра туризму, теорії і методики фізичної культури та валеології

О.М. Мозолєв

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Навчально-методичний посібник
для здобувачів освіти зі спеціальності 014.11 (А4.11)
«Середня освіта (фізична культура)» на першому
«бакалаврському» рівні вищої освіти

Хмельницький, 2026

УДК 378.091:796.14

М 74

Навчально-методичний посібник рекомендований до друку рішенням кафедри туризму, теорії і методики фізичної культури та валеології (протокол № 6 від 26 січня 2026 р.) та вченої ради Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії (протокол № 2 від 25 лютого 2026 р.).

Рецензенти:

Поліщук О.С. - проректор з науково-педагогічної роботи Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії, доктор філософських наук, професор.

Кикилик А.М. - завідувач виробничої практики Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії, кандидат педагогічних наук, доцент.

Мозолев О.М. Методичні рекомендації щодо проходження практики. Навчально-методичний посібник для здобувачів освіти зі спеціальності 014.11 (А4.11) «Середня освіта (фізична культура)» на першому «бакалаврському» рівні вищої освіти. Хмельницький : ХГПА, 2026. 27 с.

У навчально-методичному посібнику надані практичні рекомендації та розкрито специфіку проходження практики здобувачами освіти зі спеціальності 014.11 (А4.11) «Середня освіта (фізична культура)» на першому «бакалаврському» рівні вищої освіти.

Розраховано для вивчення навчальних дисциплін «Теорія і методика фізичного виховання», «Теорія і методика здоров'я», «Рухливі ігри з методикою навчання», «Спортивні ігри з методикою навчання», «Гімнастика з методикою навчання», «Легка атлетика з методикою навчання», «Фітнес технології фізичного виховання», «Адаптивна фізична культура», «Фізичне виховання дітей з особливими потребами», «Медико-біологічний контроль у фізичному вихованні».

@ О.М. Мозолев, 2026

@ ХГПА, 2026

ЗМІСТ

	ВСТУП	4
Розділ 1	ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	5
1.1	Професійні компетентності що формуються під час проходження практики	5
1.2	Очікувані результати навчання за період проходження практики	6
Розділ 2	МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ	8
Розділ 3	ЗМІСТ ПРАКТИКИ	10
3.1	Види практики	10
3.2	Організація проведення практики, форми і методи її контролю	11
3.3	Зміст практики	12
3.4	Бази практики	14
Розділ 4	ЗВІТ ПРО ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ	14
4.1	Звіт про проходження практики: сутність і призначення	14
4.2	Звітна документація з проходження практики	15
4.3	Підведення підсумків практики	15
Розділ 5	ОБОВ'ЯЗКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА КЕРІВНИКА ПРАКТИКИ	16
	ДОДАТКИ	19
Додаток А	Щоденник практики	19
	СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	24

ВСТУП

Якість вищої освіти безпосередньо залежить від поєднання теоретичних знань та практичних умінь. Лекційні і семінарські заняття формують теоретичний фундамент і лише під час практики здобувач вищої освіти отримує навички, які можна застосувати в професійній діяльності. Практика здобувачів вищої освіти – це невід’ємна частина навчального процесу.

Навчальна практика – це початковий етап професійної підготовки, якій поєднує теоретичні знання з їх першим застосуванням. Педагогічна практика – одна із активних форм навчання, ланка, яка пов’язує теоретичне навчання і самостійну діяльність студентів по виконанню обов’язків учителя фізичної культури в закладах загальної середньої освіти. Виробнича практика – це форма навчання, в рамках якої студенти мають можливість отримати практичний досвід роботи відповідно до обраної професії.

До переваг практики відносять:

✓ Практичний досвід. Педагогічна практика надає здобувачам освіти можливість отримати практичний досвід роботи вчителя фізичної культури в закладах загальної середньої освіти. Таким чином студенти зможуть застосувати знання, які вони здобули під час навчання, в реальному освітньому процесі. Разом з тим, це чудова нагода зрозуміти теоретичний матеріал більш глибоко й наочно побачити, як він використовується на практиці.

✓ Розвиток навичок. Практика допомагає студентам у розвитку набутих навичок, які необхідні для виконання конкретних завдань у навчальній, організаційній, фізкультурно-оздоровчій та спортивно масовій роботі. Під час проходження практики у здобувачів освіти ефективно розвиваються професійні навички взаємодії з вчителями фізичної культури та учнями, вміння працювати автономно та в команді.

✓ Встановлення професійних контактів. Під час виробничої практики здобувачі освіти мають можливість налагодити професійні контакти, які стануть їм у нагоді у подальшій діяльності.

✓ Саморозвиток. Під час проходження педагогічної практики здобувачі освіти набувають практичного досвіду з підготовки та проведення занять, самостійно здійснюють підбір засобів, методів, методичних прийомів та форм організації занять з фізичної культури, аналізують та вносять корективи у подальшу практичну діяльність.

РОЗДІЛ 1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Навчальна, педагогічна та виробнича практика в закладах загальної середньої освіти є складовою системи фахової підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 014.11 (А4.11) «Середня освіта (Фізична культура)». Під час проходження практики, як активної форми навчання, студенти реалізують надбані теоретичні знання і пов'язують їх з практичною діяльністю вчителя фізичної культури у закладах загальної освіти. Діяльність студента під час проходження практики складається з двох важливих елементів: планування роботи з фізичної культури і, безпосередньо, її виконання. Зміст роботи в школі визначений базовою програмою фізичного виховання для закладів загальної середньої освіти України. Методичні рекомендації щодо проходження практики розроблені для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, які навчаються за спеціальністю 014.11 (А4.11) «Середня освіта (Фізична культура)» з метою якісного проходження практики у закладах загальної середньої освіти.

1.1 Професійні компетентності що формуються під час проходження практики

Відповідно до освітньо-професійної програми освітній компонент має забезпечити такі компетентності:

- знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності;
- здатність до врахування сучасних тенденцій та регіональних пріоритетів розвитку фізичної культури та туризму в цілому та їх окремих форм та видів;
- здатність розуміння фахової термінології, здійснювати пошук, аналіз та оцінювання інформації, необхідної для вирішення педагогічних завдань;
- здатність використовувати у навчально-виховному процесі спортивне обладнання, інвентар та технічні засоби навчання.
- здатність здійснювати навчальну, навчально-тренувальну, спортивно-масову роботу з різним контингентом учнів;

- здатність організовувати та проводити фізкультурно-оздоровчі та рекреаційні заходи;
- здатність формувати в учнів рухові уміння та навички, розвивати фізичні здібності;
- здатність оцінювати функціональний стан учнів та рівень розвитку їх фізичних здібностей;
- здатність підвищувати рухову активність учнів та покращувати стан їх здоров'я;
- здатність аналізувати особливості сприйняття та результати засвоєння учнями навчального матеріалу з метою корекції педагогічного процесу для більшої його ефективності;
- здатність виховувати в учнів соціально-особистісні якості: цілеспрямованість, організованість, працьовитість, відповідальність, комунікативність;
- здатність до безперервного професійного розвитку, оволодівати новими видами фізкультурної діяльності;
- здатність застосовувати нові технології та сучасні методики навчання у фізичному вихованні;
- Здатність вести документацію, застосовувати положення нормативних документів у навчально-виховній, фізкультурно-оздоровчій, спортивно-масовій та науково-дослідній діяльності;
- здатність організовувати та проводити заходи щодо попередження та профілактики травматизму, забезпечувати охорону життя учнів.

1.2 Очікувані результати навчання за період проходження практики

Відповідно до освітньо-професійної програми результати навчання мають забезпечити:

- знання нормативно-правових документів, галузевих стандартів та вміння їх застосовувати у повсякденній професійній діяльності;
- знання вимог щодо оформлення документів планування процесу фізичного виховання, навчальної документації, документації з організації та проведення змагань, фізкультурно-оздоровчих заходів та туристичних подорожей;

- знання правил техніки безпеки і дотримання санітарно-гігієнічної вимоги щодо організації процесу фізичного виховання в професійній діяльності;
- розуміння значення фізичної культури та спорту у формуванні всебічно й гармонійно розвинутої особистості;
- оволодіння методиками навчання рухових дій, формування рухових умінь і навичок, розвитку фізичних здібностей;
- оволодіння сучасними педагогічними технологіями організації занять з фізичного виховання;
- оволодіння основами комплексного контролю та оцінювання навчальних досягнень учнів, визначення помилок та встановлення шляхів їх усунення;
- вміння знаходити та аналізувати фахову інформацію, проявляти навички критичного мислення, творчості, самостійності, колективної взаємодії;
- вміння планувати, організовувати та проводити навчальні та тренувальні заняття, спортивно-масові й фізкультурно-оздоровчі заходи з різним контингентом учнів;
- вміння контролювати, аналізувати й оцінювати рухову діяльність учнів, їх фізичну підготовленість;
- вміння здійснювати навчання новим руховим діям, розвивати фізичні та особистісні якості учнів;
- вміння застосовувати сучасні педагогічні та інформаційні технології, методики навчання й вдосконалення для вирішення професійно-педагогічних завдань;
- вміння аналізувати педагогічні процеси, психічні, емоційні й фізіологічні стани учнів під час занять фізичною культурою;
- вміння розробляти навчально-методичні матеріали, складати програми та вести документацію спортивно-масових та фізкультурно-оздоровчих заходів;
- вміння формувати комунікаційну стратегію з учнями та їх батьками, колегами з дотриманням морально-етичних норм і правил;
- володіти прийомами спілкування та вміти використовувати їх у роботі з окремою особистістю і колективом, керуючись у своїй діяльності принципами толерантності, діалогу й співробітництва;
- аналізувати суспільні процеси у сфері освіти, професійні проблеми, події у світі спорту та фізичної культури, самостійно приймати

рішення на основі сформованих ціннісних орієнтирів та гуманістичних ідеалів;

- удосконалювати набуту під час навчання кваліфікацію, розширювати свій кругозір на сучасні світові та регіональні тенденції з розвитку фізичної культури і спорту, свідомо вчитися впродовж життя;

- створювати освітнє середовище, що забезпечує рівноправні та справедливі умови для всіх учнів, незалежно від їх соціального стану.

РОЗДІЛ 2

МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Навчальна, педагогічна та виробничі практика є складовою частиною професійної підготовки фахівців на першому «бакалаврському» рівні вищої освіти. Вона дозволяє здобувачам освіти ознайомитись з досвідом викладацької роботи вчителів фізичної культури, вдосконалити власні теоретичні знання та розвинути практичні навички організації і методики проведення занять, долучитись до проведення різноманітних форм фізичного виховання школярів в закладах середньої освіти.

Метою навчальної, педагогічної та виробничої практики є закріплення педагогічних навичок проведення занять з фізичної культури, набуття досвіду застосування теоретичних знань у практичній діяльності вчителя фізичної культури у закладі загальної середньої освіти, формування педагогічних компітентностей, розвиток вмінь використання сучасних педагогічних технологій у фізичному вихованні школярів.

Основними завданнями практики є:

- комплексне вивчення системи навчальної, виховної, спортивно-масової, фізкультурно-оздоровчої роботи закладу загальної середньої освіти;

- надбання навичок складання документів планування навчальної, фізкультурно-оздоровчої та спортивно-масової роботи;

- поглиблення і розширення теоретичних знань із спеціальних і психолого-педагогічних дисциплін, набуття практичних навичок їх застосування у вирішенні конкретних педагогічних завдань під час проходження практики;

- набуття досвіду з організації та проведення навчальної, оздоровчої, туристичної та спортивно-масової роботи у закладі загальної середньої освіти;
- ознайомлення з методикою проведення уроків фізичної культури різного типу;
- формування у здобувачів вищої освіти психолого-педагогічних та методичних вмінь проведення різних форм фізичного виховання школярів;
- набуття навичок спостереження та аналізу педагогічного досвіду вчителів, а також вміння прогнозувати і планувати власну педагогічну діяльність;
- набуття досвіду організації та проведення позакласної фізкультурно-оздоровчої та спортивно-масової роботи;
- формування умінь професійного і педагогічного спілкування зі школярами та вчителями;
- вироблення умінь застосування сучасних технологій і методик навчання;
- розвиток професійно-педагогічної ерудиції та комунікативної культури;
- формування індивідуального творчого стилю педагогічної діяльності та потреби в самоосвіті.

Під час проходження навчальної (педагогічної) практики здобувачі вищої освіти повинні:

- 1) ознайомитися:
  - зі змістом та організацією навчального процесу в навчальному закладі;
  - із специфікою планування навчальної, організаційно-методичної, спортивно-масової та фізкультурно-оздоровчої роботи закладу загальної середньої освіти;
  - із специфікою роботи викладачів фізичної культури;
  - з навчально-методичним забезпеченням уроків фізичної культури;
  - з навчальними модулями за якими здійснюється освітній процес в закладі загальної середньої освіти загалом та окремому уроці зокрема;
  - з психологічними, віковими та індивідуальними особливостями здобувачів середньої освіти, де будуть проводитись навчальні заняття;

- з особливостями використання спортивного майна та обладнання;
  - із специфікою використання інформаційно-комунікаційних технологій у процесі навчання, проведення уроків фізичної культури та організації спортивно-масових заходів;
  - з інтересами й уподобаннями учнів щодо проведення спортивно-масової та фізкультурно-оздоровчої роботи;
- 2) оволодіти:
- уміннями організації та проведення основних форм навчальної, спортивно-масової та фізкультурно-оздоровчої роботи в закладі загальної середньої освіти;
  - уміннями професійного спілкування з колегами, учнями та їх батьками;
  - методичними уміннями спостереження та аналізу уроків фізичної культури;
- 3) сформувати навички:
- аналізу навчальних занять;
  - планування та організації навчальної, фізкультурно-оздоровчої та спортивно-масової роботи;
  - планування та організації роботи спортивної секції за обраним видом спорту;
  - планування та організації проведення змагань закладу загальної середньої освіти.

РОЗДІЛ 3

ЗМІСТ ПРАКТИКИ

3.1 Види практики

Практична спрямованість професійної підготовки здобувачів освіти зі спеціальності 014.11 (А4.11) «Середня освіта (фізична культура)» на першому «бакалаврському» рівні вищої освіти реалізується шляхом проходження навчальної, педагогічної та виробничої практики в закладах загальної середньої освіти та в закладах оздоровлення школярів. Під час навчання студенти Хмельницькій гуманітарно-педагогічній академії проходять такі види практики (Табл. 1).

Таблиця 1. Види практики здобувачів освіти зі спеціальності 014.11 (А4.11) «Середня освіта (фізична культура)»

№	Види практики	Семестр навчання	Тривалість (тижнів)
1.	Підготовка до роботи в дитячому закладі оздоровлення та відпочинку (навчальна практика)	2	2
2.	Ознайомлювальна практика в школі (навчальна практика)	3	2
3	Практика в дитячому закладі оздоровлення та відпочинку (педагогічна практика)	4	2
4.	Практика з організації та проведення навчальних та фізкультурно-оздоровчих заходів (педагогічна практика)	5	2
5.	Практика з проведення різних форм організації фізкультурної роботи в школі (педагогічна практика)	6	3
6.	Виробнича практика з проведення уроків фізичної культури в закладах загальної середньої освіти	7	3
7.	Виробнича практика професійної діяльності вчителя фізичної культури закладу загальної середньої освіти	8	6
	Всього		20

3.2 Організація проведення практики, форми і методи її контролю

Кафедра, на якій навчається студент, за погодженням з відділом практики та договорів до початку практики подає додаток до наказу ректора щодо його направлення для проходження практики безпосередньо на базу практики, з якою академія має угоду про співпрацю.

До відправлення студентів на практику, на кафедрі туризму, теорії і методики фізичної культури та валеології проводяться настановчі збори, щодо особливостей і порядку її проходження та видають студенту відповідно до програми необхідні документи, а саме: направлення на практику; програму та щоденник практики.

Керівник практики доводить до відома студентів основні завдання щодо виконання програми, вимоги до оформлення звіту та підсумкового контролю з практики. На базі практики студент має дотримуватися встановленого режиму праці і правил внутрішнього розпорядку, охорони праці та техніки безпеки. Контроль за виконанням програми практики здійснює керівник практики.

3.3 Зміст практики

Навчальна практика (практика 1; 2) – це початковий етап професійної підготовки, якій поєднує теоретичні знання з їх першим застосуванням. Навчальна практика проводиться з метою закріплення теоретичних знань, здобутих здобувачами вищої освіти в процесі навчання, ознайомлення студентів зі специфікою майбутньої професійної діяльності, отримання первинних професійних умінь і навичок відповідно до профілю обраної спеціальності.

Під час проходження практики здобувачі вищої освіти спостерігають за роботою кращих вчителів та методистів фізичної культури, беруть участь у професійному дискусії з обговорення питань практичного застосування теоретичних положень фізичного виховання школярів. Студенти мають можливість прийняти участь у практичному відпрацюванні окремих навчальних питань під керівництвом вчителя фізичної культури.

Педагогічна практика (практика 3; 4; 5) – одна із активних форм навчання, ланка, яка пов'язує теоретичне навчання і самостійну діяльність студентів по виконанню обов'язків учителя фізичної культури в закладах загальної середньої освіти. Педагогічна практика це формуючий етап професійного становлення, коли студент закладу вищої освіти розпочинає практичне освоєння функціонального змісту професійно-педагогічної діяльності.

У процесі проходження педагогічної практики студенти формують навички проведення занять з фізичної культури; допомагають учителю в організації та проведенні різних форм фізичного виховання; беруть участь у навчально-виховній роботі з учнями; готують спортивний інвентар та обладнання; комунікують з учнями, підтримують зв'язки з їх батьками; беруть участь у тренуваннях, пов'язаних із підготовкою до спортивних заходів, готують школярів до змагань; проводять з учнями ігри, спортивно-оздоровчі заходи та екскурсії, диспути на актуальні

спортивні та здоров'язбережувальні теми. Кожен студент у практичній діяльності перевіряє власну готовність до майбутньої самостійної професійної роботи у закладі загальної середньої освіти.

Всі проведені заходи студенти фіксують у щоденнику практики, що привчає здобувачів освіти до систематичного аналізу власної професійної діяльності. У щоденниках практики записуються окремі спостереження за роботою вчителя фізичної культури, дається аналіз уроків, які вони відвідують.

Виробнича практика (практика 6; 7) – це форма навчання, в рамках якої студенти мають можливість отримати практичний досвід роботи відповідно до обраної професії. Мета виробничої практики полягає у формуванні готовності до цілісного виконання комплексу функціональних обов'язків вчителя фізичної культури закладу загальної середньої освіти. Виробнича практика студентів бакалаврського рівня є обов'язковою вимогою практичної підготовки в педагогічних закладах вищої освіти. Це невід'ємна складова формування інтегральних, загальних й спеціальних (фахових, предметних) компетентностей майбутніх учителів фізичної культури.

Студенти під час практики опановують здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі середньої освіти, що передбачає застосування теорій та методів освітніх наук та педагогіки фізичного виховання. Зміст виробничої практики побудований на принципі поступового підвищення самостійності студентів:

- від спостереження, ознайомлення і вивчення – до самостійної практичної діяльності;
- від колективних форм роботи – до індивідуальних;
- від виконання часткових завдань як помічника вчителя, до виконання окремих навчальних завдань за допомогою вчителя, а потім – самостійного проведення уроків та інших видів фізкультурної діяльності;
- від участі у проведенні позакласних заходів – до самостійної роботи з організації фізкультурно-оздоровчих та спортивно-масових заходів.

Кінцевим результатом проходження виробничої практики має стати формування професійної компетентності майбутніх учителів фізичної культури, що передбачені освітньо-професійною програмою.

3.4 Бази практики

Практика здобувачів вищої освіти проводиться на базах практики, які забезпечують необхідні умови для виконання програми педагогічної практики, що передбачена освітньою програмою підготовки бакалавра. Бази практики мають відповідати вимогам встановленим «Положенням про організацію та проведення практики у Хмельницькій гуманітарно-педагогічній академії» (Наказ ректора ХГПА №128 від 29 серпня 2025 року).

З базами практики, Хмельницька гуманітарно-педагогічній академія укладає двосторонні угоди на проведення практики за встановленою формою. Тривалість дії угоди погоджується договірними сторонами і може визначатися на період проведення конкретного виду практики або на термін до п'яти років. Вирішення загальних питань з організації практики здобувачів освіти покладається на керівника практики.

Здобувачі вищої освіти можуть самостійно, за погодженням із кафедрою туризму, теорії і методики фізичної культури та валеології обирати місце проходження навчальної практики і пропонувати її для укладання відповідного договору. З такими базами практики Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія завчасно укладає договір за встановленою формою. Здобувачі вищої освіти можуть укладати договір з будь-якою базою практики Хмельницької області та інших регіонів України, яка відповідає вимогам навчального закладу та має відповідні документи.

РОЗДІЛ 4 ЗВІТ ПРО ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

4.1. Звіт про проходження практики: сутність і призначення

Звіт з практики – це документ, у якому студент узагальнює результати проходження практики, демонструє вміння застосовувати знання в реальних умовах і фіксує власний досвід. Він виконує дві основні функції:

- підтверджує реалізацію програми практики на офіційному рівні;
- відображає здатність студента до аналізу та оцінки власної діяльності.

Звіт про проходження практики (Додаток А) надає можливість впорядкувати здобуті навички, виявити труднощі та зробити висновки щодо власного професійного розвитку студента. У системі навчання він слугує індикатором того, наскільки здобувач вищої освіти готовий до майбутньої професійної діяльності.

4.2 Звітна документація з проходження практики

Після закінчення кожного виду практики здобувачі освіти Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії звітують про виконання завдань, передбачених програмою практики.

Обов'язковою формою звітності здобувача освіти за результатами усіх видів практики є щоденник та звіт з практики (Додаток А). Щоденник практики повинен містити загальні відомості про здобувача освіти, вид і назву практики, терміни проходження, відомості бази практики, про керівників практики від академії і від бази практики, календарний графік проходження практики, основні види практичної діяльності, відгук та оцінка роботи практиканта (ки), висновки керівника практики.

4.3 Підведення підсумків практики

Після закінчення терміну проходження практики здобувачі вищої освіти звітують про виконання її програми та індивідуального плану. Формою звітності студента про практику є презентація звіту із доданим до нього щоденником практики.

Підготовлений звіт студент подає керівнику від бази практики для оцінювання, підпису і відповідної відмітки у щоденнику практики, після цього – керівнику практики. Студенти захищають звіт про навчальну, (педагогічну, виробничу) практику на профілюючій кафедрі не пізніше одного тижня після її завершення перед комісією. До складу комісії входять гарант освітньої програми, завідувач кафедри (за необхідністю), керівник практики від кафедри, інші викладачі кафедри, керівник від бази практики.

Якщо програма педагогічної практики не виконана здобувачем вищої освіти з поважної причини, то деканат встановлює йому індивідуальний графік її проходження.

Здобувачу вищої освіти, який на підсумковому заліку отримав негативну оцінку або не виконав програму практики без поважних причин, надається можливість повторного її проходження у наступному навчальному році із внесенням змін до його індивідуального навчального плану. Оцінка за проходження практики заноситься до залікової екзаменаційної відомості.

РОЗДІЛ 5 ОБОВ'ЯЗКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА КЕРІВНИКА ПРАКТИКИ

*Керівник практики від кафедри туризму, теорії і методики
фізичної культури та валеології:*

- ✓ приймає участь у виборі баз практики, розподілі серед практикантів на базі практики, учителів фізичної культури та класних керівників для проведення практики;
- ✓ постійно проводить організаційно-методичні наради зі студентами практиками, як під час конференції – у перший день практики, так і протягом усього періоду практики;
- ✓ контролює відвідування студентами-практикантами уроків фізичної культури та позакласних заходів з проведенням відповідного аналізу;
- ✓ затверджує індивідуальні плани роботи студентів-практикантів на період практики;
- ✓ консультує студентів з питань підготовки (планування уроків фізичної культури, складання планів-конспектів окремих уроків, підготовки наочних посібників) і проведення уроків з фізичної культури;
- ✓ відвідує та аналізує проведення практикантами уроків фізичної культури за розкладом, обов'язково беруть участь в аналізі контрольних уроків практиканта та не менше одного позакласного заходу з фаху;
- ✓ перевіряє та оцінює документацію, яку ведуть студенти-практиканти;
- ✓ бере участь в організації та проведенні попереднього захисту результатів практики студентів на базі практики;
- ✓ оцінює роботу студентів-практикантів під час роботи комісії із захисту студентами результатів практики;

✓ контролює проведення науково-методичних спостережень та забезпечують узагальнення їх проведення на звітній конференції.

Права та обов'язки студента-практиканта:

➤ до початку виробничої педагогічної практики в закладах освіти отримати від керівника практики чи від фахівця відділу практики направлення, методичні матеріали, індивідуальні завдання тощо та консультації щодо оформлення всіх документів;

➤ прибути на базу практики з керівником практики в перший же день початку практики (практика за місцем проживання – без керівника);

➤ повністю виконувати всі завдання, передбачені робочою програмою практики, індивідуального плану практиканта і вказівки її керівників;

➤ суворо дотримуватися правил техніки безпеки, внутрішнього розпорядку, охорони праці і виробничої санітарії на базі практики;

➤ нести відповідальність за виконану і невиконану роботу;

➤ своєчасно оформити звітну документацію та скласти диференційований залік.

Студент-практикант зобов'язаний:

✓ сформувати в учнів вміння і навички зі дисципліни фізичної культури, визначені навчальною програмою;

✓ у період проходження практики у закладах освіти студент-практикант проводить свою діяльність згідно з вимогами статуту бази практики, адміністрації, вчителів та керівників практики, правилами внутрішнього розпорядку;

✓ студент-практикант повинен виконувати всі види підготовчих робіт, старанно готуватися до проведення кожного уроку фізичної культури чи позакласного заходу і, при цьому, бути для учнів зразком організованості й старанності;

✓ практикант має працювати в школі п'ять (5) днів на тиждень, виконуючи вказівки і розпорядження керівництва бази практики;

✓ своєчасно подавати керівникам практики на перевірку документацію: регулярно вести щоденник, надавати плани-конспекти уроку фізичної культури для перевірки вчителю за два (2) дні до проведення відповідного уроку за розкладом, після закінчення практики здати звітну документацію у вказані терміни;

- ✓ практикант протягом практики проводить всі уроки з фізичної культури за розкладом в прикріплених класах;
- ✓ практикант повинен відвідати максимальну кількість уроків зі своєї спеціальності, проведених вчителями фізичної культури та іншими здобувачами вищої освіти у вільний від занять час;

Студент-практикант має право:

- вносити пропозиції щодо організації практики, брати участь у конференціях та нарадах.
- отримувати консультації вчителя фізичної культури, керівника практики з усіх питань організації і проведення практики;
- користуватися бібліотеками бази практики та академії, навчальними кабінетами і навчальними посібниками;
- студент-практикант може самостійно обирати місце проходження практики;
- дозвіл на проходження практики за місцем проживання чи роботи та направлення він отримує на основі відповідного листа-погодження із навчального закладу, яке має бути підписане керівником закладу та завчасно подається провідному фахівцю відділу практики;
- заміна бази практики може бути здійснена лише з поважних причин і за наказом ректора академії.

ДОДАТКИ

Додаток А

Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія

(повне найменування вищого навчального закладу)

ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ

(вид і назва практики)

здобувача вищої освіти _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

Факультет _____

Кафедра _____

Рівень вищої освіти _____

Галузь знань _____ - _____

Спеціальність _____

(назва)

_____ курс, група _____

202_ -202_ н.р.

2025-2026 н.р.

Здобувач вищої освіти _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

прибув на підприємство, організацію, установу

Печатка

підприємства, організації, установи « _____ » _____ 20__ року

_____
(підпис)

_____
(посада, Ім'я, ПРІЗВИЩЕ відповідальної особи)

Вибув з підприємства, організації, установи

Печатка

підприємства, організації, установи « _____ » _____ 20__ року

_____
(підпис)

_____
(посада, Ім'я, ПРІЗВИЩЕ відповідальної особи)

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абдураман, А.Ш., Купреєнко, М.В., & Непша, О.В. (2019). Сутність професійної підготовки майбутніх вчителів фізичної культури. *Актуальніе научніе исследования в современном мире*, 4(1 (45)), 38-43.
2. Денисенко, Н.Г., Кліш, І.С., Митчик, О.П., & Пуш, О.А. (2025). Педагогічна практика у підготовці майбутнього вчителя фізичної культури. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова* 4(190), 94-97. [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2025.04\(190\).19](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2025.04(190).19)
3. Дишко, О.Л., Денисенко, Н.Г., Василевська, Л.Й., Мудрик, С.Б., Мороз, М.С., & Констанкевич, В.П. (2023). Практична складова в системі підготовки майбутніх учителів фізичної культури (з досвіду роботи КЗВО «Луцький педагогічний коледж»). *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова* 9(169), 46-50. [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.9\(169\).09](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.9(169).09)
4. Козловська, С.О. (2023). Підготовка майбутнього вчителя фізичної культури до професійної діяльності. *SWorldJournal*, 19(3), 86-91. <https://doi.org/10.30888/2663-5712.2023-19-03-007>
5. Митчик, О., Кліш, І., Денисенко, Н., & Пуш, О. А. (2025). Педагогічна практика у підготовці майбутнього вчителя фізичної культури. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15*, 4(190), 94-97. [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2025.04\(190\).19](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2025.04(190).19)
6. Мозолев, О. (2023). Сучасні тенденції розвитку фізкультурної освіти у вищих навчальних закладах України. *Amsterdam, Netherlands, (December16-18, 2023), Scientific Collection «InterConf»*, (182), 78-82.
7. Мозолев, О., & Хмара, М. (2024). Формування педагогічної майстерності майбутніх вчителів фізичної культури на заняттях зі спортивних ігор. *Педагогічний дискурс*, 36, 7-14. doi:[10.31475/ped.dys.2024.36.01](https://doi.org/10.31475/ped.dys.2024.36.01).
8. Мозолев, О.М. (2025). Основи педагогічної майстерності вчителя фізичної культури. Навчальний посібник. Хмельницький: Видавництво ХГПА, 126 с. <http://46.63.9.20:88/jspui/handle/123456789/1255/>
9. Мозолев, О.М., Хмара, М.А. (2025). Методичні рекомендації проведення практичних занять зі спортивних ігор з методикою навчання (волейбол) : навч.-метод. посіб., Хмельницький : ХГПА, 43 с. <http://46.63.9.20:88/jspui/handle/123456789/1437>
10. Мозолев О.М. (2025). Методичні рекомендації щодо проведення практичних занять з легкої атлетики : навчально-методичний посібник для майбутніх фахівців спеціальності А4 «Середня освіта (фізична

культура)», Хмельницький : ХГПА, 32 с. <http://46.63.9.20:88/jspui/handle/123456789/1441>

11. Мозолев О.М. (2025). Курс лекцій з дисципліни «Теорія і методика здоров'я» : навч. посіб., Хмельницький : ХГПА, 162 с. <http://46.63.9.20:88/jspui/handle/123456789/1446>

12. Мозолев О.М. (2025). Підготовка та проведення спортивно-оздоровчих туристичних походів з учнівською та студентською молоддю : навч.-метод. посіб. для студентів спеціальності ІЗ «Туризм і рекреація» та А4.11 «Середня освіта (Фізична культура)», Хмельницький : ХГПА, 82 с. <http://46.63.9.20:88/jspui/handle/123456789/1541>

13. Мозолев, О., Хмара, М., & Мисів, В. (2025). Змістове наповнення освітнього компоненту «Теорія і методика фізичного виховання» у структурі підготовки майбутніх вчителів фізичної культури. *Педагогічний дискурс*, 38, 13–22. doi:10.31475/ped.dys.2025.38.02.

14. Ніконець, А. В., & Михайловський, О. Б. (2017). Формування професійної компетентності майбутнього вчителя фізичної культури під час педагогічної практики. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 15: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*, (5К), 224–227.

15. Панчук, Н.П., Потапчук, С.М., & Поліщук, С.В. (2024). Виробнича педагогічна практика в закладах освіти: для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності 014 Середня освіта (Фізична культура) освітньо-професійної програми Середня освіта (Фізична культура): навчально-методичний посібник [Електронний ресурс]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 92 с.

16. Положення про організацію та проведення практики у Хмельницькій гуманітарно-педагогічній академії. Наказ ректора ХГПА № 128 від 29.08.2025 р.

17. Свєртнев, О.А., & Голуб, Л.О. (2018). Виробнича практика як засіб формування професійної компетентності майбутніх фахівців з фізичної культури. *Науково-педагогічні проблеми фізичної культури/фізична культура і спорт*, 93.

18. Хмара, М.А., Мозолев, О.М. (2023). Інформаційно комунікативні технології як засіб мотивації молоді до занять фізичною культурою. *Scientific Collection «InterConf»*, (156), 608–612.

19. Хмара, М. & Мозолев, О. (2025). Використання інтерактивних технологій навчання в системі фізичного виховання студентів. *Молодь і ринок*, 3(235), 49–54. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2025.322511>

20. Хмара, М.А., Мозолев, О.М. (2025). Методичні рекомендації навчання учнів загальноосвітнім вправам. Навчально-методичний

посібник для студентів спеціальності А4 «Середня освіта (фізична культура)», Хмельницький : ХГПА, 37 с.

21. Хмара, М.А., & Мозолєв, О.М. (2025). Фітнес технології фізичного виховання. Навчально-методичний посібник для студентів спеціальності А4 «Середня освіта (фізична культура)», Хмельницький : ХГПА, 32 с. <http://46.63.9.20:88/jspui/handle/123456789/1444>

22. Шевченко, О.В., & Мельник, А.О. (2021). Формування професійних компетентностей майбутніх учителів фізичної культури в процесі виробничої практики. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова*, 3К(131), 432-435. [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series.15.2021.3K\(131\).106](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series.15.2021.3K(131).106)

23. Balashov, D., Bermudes, D., Rybalko, P., Shukatka, O., Kozeruk, Y., & Kolyshkina, A. (2019). Future physical education teachers' preparation to use the innovative types of motor activity: Ukrainian experience. *TEM Journal*, 8(4), 1508. <https://dx.doi.org/10.18421/TEM84-57>

24. Demchenko, I., Maksymchuk, B., Bilan, V., Maksymchuk, I., & Kalynovska, I. (2021). Training future physical education teachers for professional activities under the conditions of inclusive education. *BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*, 12(3), 191-213. <https://doi.org/10.18662/brain/12.3/227>

25. Griban, G., Skoruy, O., Pantieliev, K., Brytan, Y., Tymchuk, M., Kharchenko, N., Skyrda, T., Halimov, A., Shorobura, I., Mozolev, O. (2020). Influence of Physical Education Classes on the Level of Health and Fitness Competencies of Students. *International Journal of Applied Exercise* 9(12), 107-118. DOI: [10.26655/IJAEP.2020.12.1](https://doi.org/10.26655/IJAEP.2020.12.1)

26. Lander, N., Eather, N., Morgan, P. J., Salmon, J., & Barnett, L. M. (2017). Characteristics of teacher training in school-based physical education interventions to improve fundamental movement skills and/or physical activity: A systematic review. *Sports medicine*, 47(1), 135-161. <https://doi.org/10.1007/s40279-016-0561-6>

27. Mozolev, O., Shorobura, I., Zdanevych, L., Hutsal, L., Marusynets, M., & Kravchuk, L. (2020). Influence of Physical Fitness of Students on the Quality of Leisure Organization in a Sports and Health Tourism. *Revista Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala*, 12(2), 117-131. <https://doi.org/10.18662/rrem/12.2/269>

28. Mozolev, O., Khmara, M., Shorobura, I., Bloshchynskiy, I., Prontenko, K., Polishchuk, O., Zdanevych, L., Kruty, K. (2019). Comparative Analysis of the Effectiveness of Polish and Ukrainian Basic Training Programs in Physical Education for 9-10-year-old Pupils. *Universal Journal of Educational Research*, 7(11), 2345-2351. DOI: [10.13189/ujer.2019.071112](https://doi.org/10.13189/ujer.2019.071112)

29. Mozolev, O. (2018). Pedagogical Projecting of the Model of a Future Specialist. *Pedagogical Discourse*, 24, 82-87. <https://doi.org/10.31475/ped.dys.2018.24.12>